

проф. д-р Александър Омарчевски
Катедра „Историческо богословие“ – Ръководител
Богословски факултет
СУ „Св. Климент Охридски“
пл. „Света Неделя“ № 19
Регистриран в РАС на НАЦИД по чл. 26, ал. 2 от ЗРАСРБ под № 23046

FAX +3592 9872525
e-mail: omarchev@gmail.com
сл. e-mail: omarchevski@theo.uni-sofia.bg
сл. tel. +3592 9890115/25
1000 София

София, 23.03.2022 г.

СТ А Н О В И Щ Е

за дисертационния труд на тема:

„ЦЪРКВА И ИМПЕРИЯ ПО ВРЕМЕТО НА СВ. ПАТРИАРХ НИКОЛАЙ I МИСТИК“

(църковно-историческо изследване)

на Жоржета Викторова Илиева, редовен докторант в катедра
„Историческо богословие“ на Богословски Факултет на СУ „Св. Климент Охридски“
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление: 2.4. „Религия и теология“
научна специалност: „Теология“ (Обща история на Църквата)

Със заповед РД 38-11/06.01.2022 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ съм избран за член на научното жури, а с негов Прот. № 1/27.01.2022 г. ми е възложено да представя становище за дисертационния труд на редовен докторант Жоржета Викторова Илиева на тема „Църква и империя по времето на св. патриарх Николай I Мистик“ (църковно-историческо изследване).

I. Данни за дисертанта.

Дисертантът Жоржета Викторова Илиева е родена на 07.05.1972 г. в гр. София, където завършва средното си образование. В периода 1993 – 1998 г. следва и придобива ОКС „магистър“ по специалност Теология в Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. През 2000 г. завършва семестриално специалност „Международни икономически отношения“ в ТУ гр. София. През 2017 г. е зачислена за редовен докторант по Обща история на Църквата в Богословския Факултет на СУ „Св. Климент

Охридски“. Отчислена с право на защита през 2021 г.

II. Данни за докторантурата.

През юли 2017 г. Жоржета Илиева е зачислена за редовен докторант към катедра „Историческо и систематическо богословие“, научна специалност „Обща история на Църквата“, в професионално направление 2.4 „Религия и теология“. Изпълнила е всички свои задължения по Индивидуалния учебен план и е положила изпитите от докторантския си минимум. В процеса на подготовката на работата ѝ няма допуснати нарушения. Съобразила се е с направените препоръки и отправените съвети при предварителното обсъждане на труда ѝ в катедрата.

III. Данни за дисертацията и автореферата.

Дисертационният труд съдържа общо 168 страници и има следната структура: Предговор, Съкращения, Увод, три глави, Заключение, Декларация за авторство, Библиография, 6 Приложения и 1 църковно-историческа карта. Използвани са 23 извора, 74 заглавия интерпретаторска литература и 9 интернет източника. Критичният апарат включва 271 бележки под линия. Между отделните части е постигнат сравнително добър баланс и е налице логическа връзка и последователност.

Съдържанието на работата предполага използването на комплекс от исторически методи.

Познавам в детайли текста на представената дисертация, тъй като съм научен ръководител на докторанта. Изразявам своето задоволство от постигнатото от нея в етапа на финализирането на текста на труда.

Както сочи темата на дисертацията, основен проблем за изследване са животът и дейността на Константинополският патриарх св. Николай I Мистик (852 – 925). Акцентът е поставен върху църковно-държавните отношения и дипломатическите умения на патриарха, проявени в отношенията му с външните народи, в един ключов за империята период от време – първата четвърт на X век.

Основен източник от наследството на св. Николай Мистик с който работи докторанта са неговите писма, които са използвани от академичното издание на Jenkins, R., L. Westerink. *Nickolas I patriarch of Constantinople. Letters, vols. I–II.* Washington: Dumbarton Oaks Center for Byzantine studies, 1973.

Намирам за уместно включването в текста на приложенията, които са преки свидетелства, излезли изпод перото на св. патриарх Николай Мистик, и представляват превод на целево подбрани негови писма. Те, наред с вече публикуваната му на български език кореспонденция с българския владетел Симеон I Велики, дават широта в представянето на историческия контекст на времето.

В края на всяка глава авторът сбито обобщава получените резултати и прави съответните изводи.

В заключението са синтезирани получените от автора резултати.

Авторефератът е коректно и правилно изготвен и точно отразява съдържанието на изследването.

Представени са и четири научни публикации във връзка с темата на дисертацията, както следва: Дипломатическите отношения на св. патриарх Николай I Константинополски с халиф Ал-Муктадир. Хармония в различията. София, 2018, с. 57–62; Приносът на св. Николай Мистик в религиозно-политическия съюз между Византия и Алания. Хармония в различията. София, 2019, с. 217–225; Забраната за тетрагамия в Православието – исторически предпоставки и фактология. Православие – традиция и съвременност, т. 6. Пловдив, 2020, с. 203–210; Св. императрица Теофана – себеотрицанието и милосърдието на една византийска принцеса. Хармония в различията. София, 2020, с. 276–282.

Предложени са 4 научни приноса, с които като цяло съм съгласен.

Жоржета Илиева има богат опит в работата с исторически текстове. Това личи и от текста на представената дисертация, който има много достойнства. Съдържанието ѝ е добър атестат за автора и има всички

предпоставки да бъде успешно защитен. Умело изложената информация представя в систематизиран вид факти и данни от разглеждания период, които отсъстват в родната църковна историография. В този смисъл трудът покрива изискванията за докторска дисертация.

В богословската литература у нас липсва пълно и изчерпателно изследване по темата на дисертацията. Това прави труда ценно пособие както за подготовката на студентите, така и за всеки любознателен читател. Препоръчвам на дисертанта да публикува и популяризира разработката си в подходяща форма, така че тя да достигне до своите адресати.

Общото ми впечатление е, че кандидатът се е справил успешно с тази нелека задача. Текстът е четивен, информативен, написан е грамотно и на добър език. Анализът е коректен. Цитатите са уместно поставени и илюстрират точно замисъла на автора. Правописните и пунктуационните грешки са сведени до минимум. Все пак едно четене от коректор не би било излишно.

Нямам съвместни публикации, участие в научни проекти или друг конфликт на интереси с дисертанта според смисъла на Закона.

В заключение изразявам общото си задоволство от свършената от дисертанта работа и смятам, че тя се е справила успешно с нелеката задача, която си е поставила.

Въз основа на казаното дотук давам своя положителен вот и си позволявам да ходатайствам пред уважаемото научно жури също да гласува положително и да присъди на Жоржета Викторова Илиева образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 2.4 „Религия и теология” (Обща история на Църквата).

.....

(проф. д-р Ал. Омарчевски)